

ks. dr Grzegorz Giemza
Polska, Polska Rada Ekumeniczna

Polska Rada Ekumeniczna wobec aktualnego kryzysu migracyjnego

Wstęp – reakcja świata ekumenicznego na kryzys

Temat migracji oraz problematyka związana z uchodźcami w świecie ekumenicznym nie są zagadnieniami nowymi. Były one podejmowane w różnych formach na Zgromadzeniach Ogólnych oraz w trakcie konferencji tematycznych Światowej Rady Kościołów czy też Konferencji Kościołów Europy. W roku 1964 w Arnoldshaim w Niemczech powstała Komisja Kościołów ds. Migrantów w Europie (The Churches' Commission for Migrants in Europe – CCME). Utworzenie jej wskazuje na istotną rolę, jaką odgrywa tematyka migracyjna w Światowej Radzie Kościołów.

Problematyka związana z migracją była także poruszana w Polskiej Radzie Ekumenicznej, szczególnie gdy chodzi o udział jej przedstawicieli w konferencjach i kongresach organizowanych przez Światową Radę Kościołów oraz Konferencję Kościołów Europy. W ramach projektu Polskiej Rady Ekumenicznej: „Pojednanie w Europie – zadanie Kościołów na Ukrainie, Białorusi, w Polsce i w Niemczech” temat migracji pojawił się kilkakrotnie. Szczególnie w czasie konferencji tematycznie z nim związanych. W 2006 roku w Białymstoku temat brzmiał: „Migracja w Europie – z doświadczeń na wschodniej granicy

Polski”¹, w 2010 w Kamieniu Śląskim poruszono temat: „Migracja w Środkowej i Wschodniej Europie. Problem pojednania i współistnienia kultur”².

Obecny kryzys migracyjny postawił Kościoły w Polsce wobec nowego wyzwania. Do tej pory o migracji mówiło się raczej w kontekście Polaków wyjeżdżających za granicę w poszukiwaniu tzw. lepszego życia. Tymczasem okazało się, że nadszedł czas, kiedy to Polska może stać się dla uchodźców krajem docelowym lub przejściowym. Nie chodzi o to, że do tej pory w Polsce nie było migrantów, ale o to, że temat ten został włączony do debaty publicznej. W artykule proponuję spojrzenie na to, jaki do tej pory oddźwięk miał kryzys w Kościołach członkowskich Polskiej Rady Ekumenicznej (PRE)³. Zostanie to zaprezentowane na podstawie czasopism wydawanych przez te Kościoły. Następnie zaprezentuję to, co wydarzyło się w temacie migracji na wspólnej płaszczyźnie i dotyczy prac biura PRE i komisji, w tym Komisji ds. Dialogu Konferencji Episkopatu Polski i Polskiej Rady Ekumenicznej.

Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP

Zwierzchnik Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP, biskup Jerzy Samiec, 30 kwietnia 2015 roku ogłosił *List pasterski Biskupa Kościoła – Doświadczajmy mocy modlitwy!*⁴. Autor rozpoczyna go od poruszenia

---

1. *Pojednanie w Europie – zadanie Kościołów na Ukrainie, Białorusi, w Polsce i w Niemczech*, Warszawa 2016, s. 19.

2. Tamże, s. 20.

3. Polska Rada Ekumeniczna powstała w 1946 roku. Obecnie należą do niej: Kościół Chrześcijan Baptystów w RP, Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP, Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP, Kościół Ewangelicko-Reformowany w RP, Kościół Polskokatolicki w RP, Kościół Starokatolicki Mariawitów w RP, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny. Członkami stowarzyszonymi są: Społeczne Towarzystwo Polskich Katolików oraz Towarzystwo Biblijne w Polsce.

4. J. Samiec, *List pasterski Biskupa Kościoła. Doświadczajmy mocy modlitwy* [w:] http://luteranie.pl/nawosci/list_pasterski_biskupa_kosciola,2755.html (4.12.2016).

tematu śmierci i odchodzenia osób znanych oraz tematu wzrastającej nienawiści wobec osób odmiennej wiary lub pochodzących z innych grup etnicznych. Zdecydowanie najwięcej miejsca poświęca tematu uchodźców. Zauważa, że temat ten jest kompleksowy, szczególnie podkreślając tragedię tych, którzy decydują się na emigrację. W liście tym biskup zachęca do otwartości wobec uchodźców, przypominając, że w nie tak dawnej przeszłości nasi rodacy doświadczali tego samego, czego doświadczają dziś inni: „Otwierajmy także swoje serca na tych, którzy marzą o życiu w naszym kraju. My, Polacy, my, ewangelicy, pamiętamy jeszcze, jak nasi najbliżsi doświadczali serdecznego przyjęcia, gdy opuszczali naszą ojczyznę, szukając lepszego życia”⁵. List kończy się apelem do zaangażowania się parafii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, wskazując na duchowy wymiar: „Proszę Was o modlitwę indywidualną, o włączanie w modlitwy przyczynne podczas nabożeństw czy wręcz o organizowanie nabożeństw modlitewnych za prześladowanych, za emigrantów i tych, którzy się źle mają”⁶.

9 września 2015 roku biskup Jerzy Samiec wystosował do wiernych Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego kolejny list pasterski w sprawie uchodźców: *Otwórzmy serca dla uchodźców*⁷. List ten jest apelem i zachęceniem do przygotowania się parafii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego do zaangażowania się w pomoc uchodźcom, którzy zostaną rozlokowani w Polsce. Biskup podkreśla, że temat przyjmowania uchodźców nie jest prosty i wymaga przygotowań i wysiłku: „Proszę Was o rozmowę na ten temat podczas spotkań, godzin biblijnych, spotkań parafialnych. Duchownych zachęcam, aby wygłaszając kazania, zwracali uwagę na fakt, iż imigranci są także naszymi bliźnimi, którzy oczekują na pomoc. Proszę, publikujcie artykuły dotyczące pomocy

---

5. Tamże.

6. Tamże.

7. J. Samiec, *Otwórzmy serca dla uchodźców. List pasterski Biskupa Kościoła* [w:] http://luteranie.pl/nowosci/otworzmy_serca_dla_uchodzcow,3175.html (4.12.2016).

uchodźcom w Waszych periodykach parafialnych i diecezjalnych. [...] Będę wdzięczny za informacje z parafii, które przygotowują się do pomocy imigrantom, a te, które się wahają, proszę o otwarcie serc (por. 2 Kor 6,13). Chętnie będziemy służyli pomocą w zdobywaniu doświadczeń. Gdy każdy z nas przyłoży się do dzieła, razem możemy zrobić coś ważnego”⁸.

Biskup wyraża także pogląd, że stosunek do uchodźców ukazuje istotny przejaw chrześcijańskiej postawy, a zajmowanie się uchodźcami to istotny element posłania Kościoła. Stwierdza to w następujący sposób: „Chciałbym, abyśmy byli Kościołem służącym Bogu poprzez miłość wyrażaną pomaganiem biednym. Kochajmy uchodźców, bo w nich przychodzi do nas Chrystus (Mt 25,31–46)”⁹.

Prasa luterańska również podejmowała temat uchodźców, uwrażliwiając na ich los i zachęcając do zaangażowania się na ich rzecz. W związku z listami pasterskimi Biskupa Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego dwutygodnik „Zwiastun Ewangelicki” opublikował krótkie artykuły omawiające listy pasterskie¹⁰. Ukazały się także dwa wywiady dotyczące tego tematu. Pierwszy z nich to przedruk rozmowy z ks. Kathariną Falkenhagen z parafii ewangelickiej we Frankfurcie nad Odrą o azylu dla uchodźców prowadzonym przez parafię¹¹. Drugi to wywiad z ks. Krystyną Kwarciak przeprowadzony przez Marka Cieślara¹². Ks. Kwarciak naukowo zajmuje się duszpasterstwem wśród imigrantów, pisząc na ten temat rozprawę doktorską w Kanadzie.

---

8. Tamże.

9. Tamże.

10. Por. *Pomóżmy uchodźcom! – list pasterski Biskupa Kościoła*, „Zwiastun Ewangelicki”, 18/2015, s. 21. *Módlmy się za prześladowanych*, „Zwiastun Ewangelicki”, 9/2015, s. 28.

11. A. Hopfer-Wola, *Uciekają po życie – rozmowa z ks. Kathariną Falkenhagen z parafii ewangelickiej we Frankfurcie nad Odrą, prekursorką pracy z uchodźcami*, „Zwiastun Ewangelicki”, 23/2015, s. 14–15.

12. M. Cieślar, *Tolerancja i jeszcze więcej – rozmowa z ks. Krystyną Kwarciak o duszpasterstwie wśród imigrantów*, „Zwiastun Ewangelicki” 22/2015, s. 13.

Temat uchodźców został także podjęty przez najwyższą władzę w Kościele Ewangelicko-Augsburskim, a mianowicie przez Synod Kościoła, który obradował na 8. sesji swojej XIII kadencji we Wrocławiu 16–18 października 2015 roku. Inspiracją do podjęcia tego tematu było sprawozdanie Biskupa Kościoła, w którym znalazło się kilka wypowiedzi dotyczących kryzysu migracyjnego: „W naszej ojczyźnie i w naszym Kościele rozgorzała dyskusja, która ujawniła wiele skrajnych poglądów. Zrozumiałe jest, że boimy się tego, co obce, że boimy się zmian. Wypowiadane są opinie o migrantach, podsycające te lęki, można je więc usprawiedliwić, jeżeli wywołują z obaw, a nie jeśli są świadomą, zimną manipulacją w celu osiągnięcia korzyści, np. otrzymania poparcia politycznego”¹³. Biskup zajął też jasne stanowisko: „Niestety, wśród różnych wypowiedzi pojawiają się także takie, które trudno pogodzić z ewangelią – wypowiedzi pełne negatywnych ocen oraz nienawiści”¹⁴. W trakcie obrad Synodu zgłosił on także dwa wnioski, aby przeprowadzić zbiórkę pieniędzy na rzecz uchodźców. Pierwsza zbiórka dotyczyła członków Synodu, druga – całego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce. Na zakończenie jeden z czterech wniosków końcowych został poświęcony tematowi uchodźców. Biskup wskazał: „Do tej pory w moich wypowiedziach koncentrowałem się na sferze mówienia pozytywnie o postawie, jaką powinniśmy przyjmować wobec »przychodniów«. W tym miejscu chciałbym zwrócić uwagę na to, że oprócz dyskusji musimy przygotować się do praktycznego przyjęcia migrantów”¹⁵. Wcześniej już zostało wysłane do parafii Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego pytanie o gotowość do przyjęcia uchodźców. Niektóre parafie wyraziły taką gotowość. Biskup zapowiedział wyjazd grupy roboczej do Niemiec, aby zapoznać się z pracą wśród migrantów.

---

13. J. Samiec, *Sprawozdanie Biskupa Kościoła na 8. sesję XIII Synodu Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP*, Wrocław 16–18 października 2015 r., s. 1 (archiwum własne).

14. Tamże.

15. Tamże, s. 11.

Poinformował także o pracach nad przygotowaniem i przeprowadzeniem odpowiedniego szkolenia w Kościele¹⁶.

Kościół Ewangelicko-Reformowany w RP

Kościół Ewangelicko-Reformowany zajął się tematem na łamach swojego czasopisma „Jednota”, które jest opatrzone podtytułem: „Pismo religijno-społeczne poświęcone polskiemu ewangelicyzmowi i ekumenii”. W artykule *Kościoty o uchodźcach* Michał Karski zwraca uwagę na to, że temat uchodźców wzbudził różne nastroje, także te związane z ksenofobią i rasizmem. Wskazując na reakcje Kościołów, konkluduje: „Oficjalne gremia kierownicze Kościołów i organizacji ekumenicznych nie dały się jednak uwieść takiej retoryce i w tej sprawie zajęły jednoznaczne stanowisko wzywające do pomocy uchodźcom i sprzeciwiające się wszelkim przejawom nienawiści wobec ludzi innych kultur czy religii. Ponadto Kościoły i ich organizacje charytatywne – również w Polsce – czynnie zaangażowały się w pomoc humanitarną i inne formy wsparcia uchodźców”¹⁷. Na poparcie tej tezy na łamach „Jednoty” zostały zaprezentowane oficjalne stanowiska przedstawicieli międzynarodowych i krajowych organizacji ekumenicznych, wyznaniowych i międzyreligijnych:

- * Wspólny list sekretarzy generalnych Światowej Rady Kościołów, Konferencji Kościołów Europejskich oraz Komisji Kościołów ds. Migrantów w Europie w sprawie sytuacji uchodźców w Europie.
- * Stanowisko Rady Wspólnoty Kościołów Ewangelickich w Europie w sprawie europejskiego kryzysu migracyjnego.
- * Wspólne oświadczenie ks. Christophera Hilla, prezydenta Konferencji Kościołów Europejskich, i kard. Reinharda Marxa, prezydenta

---

16. Tamże.

17. M. Karski, *Kościoty o uchodźcach* [w:] <http://www.jednota.pl/index.php/artykuly-2015/3432-koscioty-o-uchodzcach> (4.12.2016).

Komisji Episkopatów Wspólnoty Europejskiej, w sprawie kryzysu migracyjnego (fragment).

- * List sekretarza generalnego Światowej Wspólnoty Kościołów Reformowanych, ks. Chrisa Fergusona, w sprawie kryzysu uchodźczego w Europie.
- * List sekretarza generalnego Światowej Federacji Luterkańskiej, ks. Martina Junge, do Kościołów członkowskich ŚFL w Europie w sprawie kryzysu uchodźczego (fragmenty).
- * *O aktualnej sytuacji uchodźców*. Fragmenty oświadczenia zwierzchników dwudziestu Kościołów krajowych należących do Kościoła Ewangelickiego w Niemczech (EKD) (fragmenty).
- * Oświadczenie Polskiej Rady Chrześcijań i Żydów w sprawie kryzysu uchodźczego¹⁸.

Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP

Na łamach „Pielgrzyma Polskiego” ukazał się *List pasterski Europejskiej Rady Methodystycznej do methodystycznych zborów*¹⁹. We wrześniu 2015 roku przedstawiciele Kościołów methodystycznych z całej Europy spotkali się na granicy bułgarsko-rumuńskiej. Omówiono sprawy związane z kryzysem migracyjnym, a wystosowany następnie list pasterski nawiązywał do tego spotkania. W jego drugiej części zostały przedstawione ogólne zasady, które według Rady mają być podstawą do dalszych kroków związanych z konfrontacją poszczególnych Kościołów z kryzysem migracyjnym. W siedmiu punktach Rada określiła zadania, do realizacji których wzywa Kościoły methodystyczne:

---

18. Por. <http://www.jednota.pl/index.php/artykuly-2015/3432-koscioly-o-uchodzcach> (4.12.2016).

19. *List pasterski Europejskiej Rady Methodystycznej do methodystycznych zborów*, „Pielgrzym Polski”, 908 XI–XII/2015, s. 23.

- * „odnowy naszego rozumienia oraz praktykowania zobowiązania do radykalnej chrześcijańskiej gościnności wobec wszystkich, zdając sobie sprawę z praktycznych implikacji dla parafii oraz poszczególnych osób;
- * uznania, że migracja była i zawsze będzie częścią ludzkiej egzystencji;
- * zdania sobie sprawy, że doświadczamy i interpretujemy rzeczywistość migracji do Europy i w ramach Europy na różne sposoby, w zależności od naszego kontekstu;
- * dania odporu fałszywym narracjom, uogólnieniom oraz negatywnym stereotypom oraz rzucenia wyzwania tym, którzy chcieliby grać na ludzkim strachu;
- * potwierdzenia naszego chrześcijańskiego zaangażowania w imię respektu dla Chrystusa w obliczu ludzi obcych, bez względu na pochodzenie religijne czy dominującą sytuację polityczną;
- * okazania odwagi i wsparcia tym, którzy ośmielają się otworzyć swoje drzwi oraz zaoferować gościnność tym, którzy znajdują się w potrzebie;
- * zobowiązania się zarówno do naszej ciągłej solidarności z tymi częściami świata, z których migranci i uchodźcy pochodzą, jak również do czynnego zaangażowania na rzecz osiągnięcia sprawiedliwego i pokojowego świata”²⁰.

W dwumiesięczniku „Wiara i Mundur”²¹, wydawanym przez Ewangelickie Duszpasterstwo Wojskowe, ukazała się rozmowa z ks. Kathariną Falkenhagen z parafii ewangelickiej we Frankfurcie nad Odrą, która prowadzi kościelny azyl dla uchodźców. W wywiadzie przedstawiana jest opinia, że nie należy dzielić uchodźców na wojennych i gospodarczych.

---

20. Tamże.

21. A. Hopfer-Wola, *Uciekają po życie*, op. cit., s. 14–15.

Rozmówczyni podkreśla, że decyzja udania się na emigrację w każdym przypadku związana jest z traumatycznymi doświadczeniami, dotyczy to zarówno uchodźców wojennych, jak emigrantów zarobkowych. W wywiadzie zostaje także przywołana obecna emigracja Polaków do Wielkiej Brytanii i Niemiec oraz emigracja w latach 80. Autorka wywiadu podkreśla, że 25 lat temu nie odprawiano Polaków „z kwitkiem”. Istotną sprawą poruszaną w artykule jest reakcja osób z parafii i spoza niej na decyzję otwarcia azylu w pomieszczeniach parafii. Rozmówczyni zaznacza, że parafianie, sąsiedztwo, a także rodzina ks. Falkenhagen przyjęli ten pomysł z wielką otwartością. Ciekawa jest końcowa konkluzja dotycząca sprawy zagrożenia islamizacją. Ks. Falkenhagen tak odpowiada na pytanie dotyczące tej kwestii: „A zagrożenie islamizacją? Zadziwia mnie i cieszy jednocześnie nagła aktywność rzekomych chrześcijan, bo nie widzę jej na co dzień ani w życiu parafialnym, ani kościelnym. Jeśli grupa muzułmanów miałaby pobudzić nas do refleksji i aktywności, to jestem za!”²².

Kościół Prawosławny

Sprawa obecnego kryzysu migracyjnego pojawiła się na łamach „Przeglądu Prawosławnego”. Relacjonując XXII konferencję Międzynarodowej Fundacji Jedności Prawosławnych Narodów, która odbyła się w serbskim Pirocie od 11 do 14 kwietnia 2016 roku, zamieszczono wypowiedź Prawosławnego Metropolity Polski i Warszawy Sawy: „Należy zrobić wszystko, by skala uchodźstwa, jednego z najtrudniejszych problemów współczesnego świata, się nie rozwijała. Jest to zadanie stojące przed wszystkimi chrześcijanami. Jego głównym celem jest obrona chrześcijan”²³.

---

22. Tamże, s. 15.

23. A. Radziukiewicz, *Stanęli u drzwi*, „Przegląd Prawosławny”, maj 2016, s. 14.

W czerwcowym numerze „Przeglądu” tematyce związanej z uchodźcami poświęcono cztery artykuły powstałe w kontekście konferencji. Już same tytuły: *Idą* czy *Strach* wskazują na prezentowane w nich opinie uczestników konferencji. Opinie te są bardzo krytyczne wobec fali migrantów oraz postawy Europy Zachodniej. Klimat, w jakim jest relacjonowany kryzys, ukazuje przytoczona w jednym z artykułów wypowiedź archimandryty Serafina ze Słowacji: „Migracyjny kryzys zachodniej Europy ma duchowe przyczyny. [...] Ona bowiem zamiast budować życie na twardych fundamentach ewangelii, wznosi je na kruchych wartościach humanistycznych”²⁴.

Prezentując opinie Mariny Bujanowskiej, mieszkającej od 23 lat w Düsseldorfie, oraz Anastasiji Sandhacker, ukazano krytyczny stosunek do migracji oraz pełną obaw atmosferę panującą w społeczeństwach Niemiec i Austrii²⁵.

W Polsce Kościół Prawosławny odczuwa wzrost migracji z terenów Ukrainy. Liczba migrantów z Ukrainy przebywających na terenie Polski nie jest pewna. W wypowiedziach polityków jest mowa o 1 milionie²⁶. Temu pogładowi zarzuca się brak powiązania z oficjalnymi statystykami, np. w 2015 roku zostało złożonych 58 740 wniosków o zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony lub pobyt czasowy²⁷. Dyskusję wywołuje także samo określenie uchodźcami przebywających na terenie Polski obywateli Ukrainy. Ambasador Ukrainy stwierdził, że Ukraińcy przebywający w Polsce to nie uchodźcy, a imigranci zarobkowi. W roku

---

24. A. Radziukiewicz, *Idą*, „Przegląd Prawosławny”, czerwiec 2016, s. 7.

25. Por. A. Radziukiewicz, *Strach*, „Przegląd Prawosławny”, czerwiec 2016, s. 10–11.

26. Taka liczba padła w czasie wystąpienia Beaty Szydło, Premier Rządu Rzeczypospolitej w Parlamencie Europejskim. Por. *Skąd Szydło wzięła milion uchodźców z Ukrainy?*, „Newsweek Polska”, 20.01.2016 [w:] <http://www.newsweek.pl/polska/ambasador-ukraincy-w-polsce-to-imigranci-zarobkowi-a-nie-uchodzcy,artykuly,377852,1.html> (28.11.2016).

27. *Legalizacja Pobytu*. Dane statystyczne Urzędu do Spraw Cudzoziemców z lat 2007–2015 ze stanem na 31.12.2015 roku [w:] <https://udsc.gov.pl/wp-content/uploads/2016/01/top5-legalizacja1.pdf> (28.11.2016).

2015 zaledwie dwie osoby z Ukrainy otrzymały status uchodźcy²⁸. Niezależnie od dyskusji nad statusem obywateli Ukrainy przebywających na terenie Polski – ich liczba wzrasta. Dowodem na to jest zauważalny wzrost uczestnictwa osób pochodzenia ukraińskiego w nabożeństwach Kościoła Prawosławnego. W czasie spotkań w Polskiej Radzie Ekumenicznej duchowni Kościoła Prawosławnego sygnalizują, że mieszkający na terenie Polski imigranci z Ukrainy zgłaszają się do nich w związku z różnymi trudnościami, jakie napotykają.

Kościół Chrześcijan Baptystów

Na przełomie 2015 i 2016 roku na łamach czasopisma „Słowo Prawdy” pojawiły się doniesienia prasowe autorstwa Konstantego Wiazowskiego, poruszające tematykę uchodźców. Już pod koniec 2015 roku relacjonuje on: „Przywódcy chrześcijańscy z Syrii, Libanu i Iraku zachęcają Kościoł w Europie do przyjmowania uchodźców. Muzułmanie są pod wrażeniem, że Zachód oferuje im pomoc, gdy takie bogate kraje, jak Arabia Saudyjska, Katar czy Kuwejt, odwracają się od nich”²⁹. Zamieszczono także apel jednego z pastorów syryjskich, w którym prosi on Kościół w Europie o zaangażowanie w pomoc wszystkim uchodźcom niezależnie od wyznania, gdyż w ten sposób wskazuje się muzułmanom na prawdziwe chrześcijaństwo: „Muzułmanie zostali wyrwani ze swego otoczenia, a to daje wspaniałą możliwość, aby im służyć”³⁰. W maju 2015 roku Konstanty Wiazowski informuje o otwarciu przez baptystów z Południowej Korei kliniki w Jordanii. Jest to ich pierwszy szpital na

---

28. *Skąd Szydło wzięła milion uchodźców z Ukrainy?*, „Newsweek Polska”, 20.01.2016 [w:] <http://www.newsweek.pl/polska/ambasador-ukraincy-w-polsce-to-imigranci-zarobkowi-a-nie-uchodzcy,artykuly,377852,1.html> (28.11.2016).

29. K. Wiazowski, *Uchodźcy – problem czy szansa?* [w:] <http://baptysty.pl/index.php/wiadomosci-z-zycia-chrzescijan-na-swiecie/2872-uchodzcy-problem-czy-szansa?format-pdf> (29.11.2016).

30. Tamże.

Bliskim Wschodzie. W ciągu trzech dni sześciu lekarzy udzieliło pomocy ponad 700 osobom³¹. Natomiast w marcu 2016 roku informuje, że 17 grudnia 2015 roku w Chicago powstała koalicja na rzecz niesienia pomocy uchodźcom, do której akces zgłosiło ponad 100 Kościołów i organizacji charytatywnych. Doniesienie to kończy fragment oświadczenia Zarządu nowo powstałej koalicji, które wydaje się ujmować sens tego, jak czasopismo „Słowa Prawdy” prezentowało temat kryzysu migracyjnego: „[...] jako chrześcijanie musimy okazać troskę o uchodźców, obcokrajowców i obcych; będziemy motywować i przygotowywać swoje zbory do troski o uchodźców; nie możemy w tej sprawie kierować się strachem, lecz miłością do Boga i ludzi; chrześcijanie są powołani do okazywania łaski i pokory w wypowiedaniu się na ten temat. Jezus przyszedł do cierpiących i zrozpaczonych. Takie sytuacje jak ta dają nam możliwość bycia podobnymi do Jezusa”³².

Zbory Kościoła Chrześcijan Baptystów włączyły się w pomoc syryjskim uchodźcom, którzy dotarli do Polski dzięki staraniom Fundacji Estera, prowadzonej przez Miriam Shaded, córkę pastora prezbiteriańskiego Kościoła Dobrego Pasterza w Warszawie. Część uchodźców została przyjęta przez zbory baptystyczne³³. Apel o przyjęcie chrześcijańskich uchodźców z Syrii pojawił się na łamach „Słowa Prawdy” już w lutym 2015 roku. W artykule zacytowana jest wypowiedź pastora Monera Shaded, który zachęca do zaangażowania się niezależnie od światopoglądu czy wyznania, jakie ktoś reprezentuje. Autorka artykułu zwraca

---

31. K. Wiazowski, *Jordania – baptyści koreańscy z pomocą Syryjczykom* [w:] <http://baptysty.pl/index.php/wiadomosci-z-zycia-chrzescijan-na-swiecie/2758-jordania-baptysty-koreanscy-z-pomoca-syryjczykom?format=pdf> (28.11.2016).

32. K. Wiazowski, *USA – ewangelikalni na pomoc uchodźcom* [w:] <http://baptysty.pl/index.php/wiadomosci-z-zycia-chrzescijan-na-swiecie/2902-usa-ewangelikalni-na-pomoc-uchodzcom?format=pdf> (28.11.2016).

33. Por. J. Młotkowska, *Uchodźcy z Syrii zamieszkali u baptystów w Olsztynie*, „Gazeta Wyborcza. Olsztyn”, 14.07.2015 [w:] <http://olsztyn.wyborcza.pl/olsztyn/1,48726,18357614,uchodzcy-z-syrii-zamieszkali-u-baptystow-w-olsztynie.html?disableRedirects=true> (28.11.2016).

się do czytelników: „Aby umożliwić praktyczną pomoc dla prześladowanych w Syrii chrześcijan, potrzebne jest wsparcie Kościołów, ośrodków chrześcijańskich i rodzin, które zagwarantowałyby przyjęcie tych ludzi na jakiś czas (np. na rok), zapewniając im miejsce pobytu. Konieczne też będzie znalezienie środków utrzymania”³⁴.

Działanie Prezydium i biura PRE

Temat kryzysu poruszany był także w trakcie działań Polskiej Rady Ekumenicznej. Od 15 do 16 września 2015 roku odbyły się konsultacje diakonijne organizowane przez Komisję Diakonii PRE. „Wzięli w nich udział przedstawiciele Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej. Pierwszego dnia uczestnicy wyjazdu spotkali się z abp. Jakubem, ordynariuszem diecezji białostocko-gdańskiej Kościoła Prawosławnego, i opowiedzieli o prowadzonej przez siebie działalności charytatywnej. Następnie uczestnicy odwiedzili ośrodek dla uchodźców prowadzony przez Wydział ds. Cudzoziemców MSW. Placówka przeznaczona jest dla uchodźców przebywających na terenie województwa podlaskiego. Przebywają tam głównie osoby z Ukrainy i Czeczenii. Głównym ich problemem jest długi czas oczekiwania na decyzję sankcjonującą oficjalny pobyt w Polsce. Ośrodek oferuje pomoc socjalną, prawną i opiekuńczą. Współpracuje z okolicznymi szkołami, do których uczęszczają dzieci uchodźców. Kilka szkół zatrudnia cudzoziemców jako pomoc nauczycielską. Od 1991 r. do ośrodka przyjechało ok. 90 tys. uchodźców czeczeńskich. Większość jednak przedostaje się dalej na zachód”³⁵.

W trakcie nabożeństw Tygodnia Modlitwy o Jedność Chrześcijan w roku 2015 i 2016 zbierana była ofiara przeznaczona na pomoc

---

34. U. Lis, *Pomóżmy Syrii* [w:] <http://baptysci.pl/index.php/tematycznie/91-zycie-chrzescijan/2673-pomozmy-syrii?format=pdf> (1.12.2016).

35. Ekumeniczne konsultacje diakonijne [w:] <http://ekumenia.pl/aktualnosc/ekumeniczne-konsultacje-diakonijne/> (27.11.2016).

uchodźcom, przekazana następnie Prawosławnemu Kościołowi w Antiochii, do którego należą wierni m.in. z: Iraku, Libanu, Syrii, Turcji i Zatoki Perskiej.

Tematowi migracji zostało także poświęcone międzynarodowe seminarium organizowane przez PRE. We Wrocławiu od 21 do 23 listopada 2016 r. spotkali się przedstawiciele PRE, Kościoła Ewangelickiego Westfalii, Kościołów Ewangelickich na Węgrzech oraz Kościoła Waldensów we Włoszech. Temat brzmiał: „Stosunek do obcych w Europie. Jaka jest rzeczywistość w krajach partnerskich”. W trakcie tego seminarium wyrażenie zostało ukazany podział w Europie, jeśli chodzi o podejście do tematu migracji. Zarówno w Polsce, jak i na Węgrzech widoczny był większy dystans do uchodźców, jak wynikało z przedstawionych relacji na temat sytuacji w poszczególnych krajach. Zauważalne było również, że Kościoły we wszystkich czterech krajach angażują się w pomoc uchodźcom.

W Warszawie 30 czerwca 2016 r. zostało podpisane *Przesłanie Kościołów w Polsce w sprawie uchodźców*. Przesłanie to jest wspólnym głosem Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej oraz Konferencji Episkopatu Polski. Zostało ono wypracowane w ramach prac Komisji ds. Dialogu Konferencji Episkopatu Polski i Polskiej Rady Ekumenicznej.

Przesłanie to jest spójne z tym, co powyżej zostało zaprezentowane. Wspólnymi wątkami są:

- * Uznanie, że temat jest skomplikowany, trudny i budzi skrajne emocje.
- * Odwołanie się do historii Polski, zarówno do czasów, gdy Polacy byli uchodźcami, jak i czasów, gdy w Polsce przyjmowano uchodźców, np. religijnych.
- * Stwierdzenie, że Polska jest teraz krajem dostatnym, ale powinno się pamiętać o czasach niedostatku, gdy to nam pomagano.
- * Odwołanie się do chrześcijańskiej etyki, teologii i nakazu miłości bliźniego.

- * Konieczność współpracy w rozwiązaniu kryzysu wszystkich sił w państwie.

Przygotowanie i uzgodnienie wspólnego przesłania w sprawie uchodźców jest ważnym krokiem i głosem Kościołów w debacie publicznej. We wprowadzeniu do aktu podpisania przesłania podkreślono, że przesłanie to zostało przygotowane w stosunkowo krótkim czasie – najszybciej z dotychczasowych wspólnych apeli Komisji. Jest to warcie podkreślenia, ponieważ sprawa uchodźców, szczególnie tych, którzy mieliby zamieszkać w Polsce, jest problematyczna. Dotychczasowe krótkie wspólne stanowiska: *Apel Kościołów w Polsce o ochronę stworzenia* (2013) oraz *Apel Kościołów w Polsce o poszanowanie i świętowanie niedzieli* (2015) dotyczyły kwestii, które w momencie ich powstawania nie budziły takich kontrowersji.

Podsumowanie

Temat kryzysu migracyjnego jest obecny w życiu Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej. W poszczególnych Kościołach poruszany jest w specyficzny dla każdego z nich sposób. Kościoły ewangelickie – z racji swoich długoletnich kontaktów z Kościołami Europy Zachodniej – podejmując temat pomocy migrantom, zajmują się tematyką dialogu interreligijnego. W Kościele Chrześcijan Baptystów podkreśla się aspekt dawania dobrego świadectwa o Jezusie Chrystusie w poszanowaniu godności i potrzeb osób inaczej wierzących. Wierni tego Kościoła praktycznie zaangażowali się w pomoc chrześcijańskim uchodźcom z Syrii. W Kościele Prawosławnym temat uchodźców jest powiązany z migracją z Ukrainy i praktycznym wymiarem posługi duszpasterskiej dla osób przybywających zza wschodniej granicy.

Na koniec należy także wspomnieć, że pomimo otwartego podejścia władz poszczególnych Kościołów do uchodźców, co wynika z powyższej

prezentacji, wśród wiernych poszczególnych Kościołów członkowskich PRE jest wiele pytań, wątpliwości i lęków. Świadczy o tym fakt, że aby zmotywować wiernych, używa się mocnych argumentów z biblijnego przesłania, jak choćby fragmentu z ewangelicznego obrazu sądu: „Ponieważ [...] byłem tułaczem i nie przyjęliście mnie [...] Zapewniam was, czego nie uczyniliście jednemu z tych najmniejszych, mnie nie uczyniliście” (Mt 25,43.45)³⁶.

Aneks – Przesłanie Kościołów w Polsce w sprawie uchodźców³⁷

„Gościnności nie zapominajcie; przez nią bowiem niektórzy, nie wiedząc o tym, aniołów gościli. Pamiętajcie [...] o uciskanych, skoro sami również w ciele jesteście” (Hbr 13,2–3).

Narody Europy i Kościoły stoją przed ogromnym wyzwaniem, którym jest kryzys migracyjny. Około trzech milionów ludzi z krajów Afryki i Azji przekroczyło granicę Unii Europejskiej. Jedni z nich uciekają z powodu wojny i prześladowań religijnych, inni w poszukiwaniu lepszego życia.

Obecna sytuacja wystawiła na próbę koncepcję współpracy państw w ramach Unii Europejskiej. Dała się zauważyć polaryzacja stanowisk w kwestii skutecznych sposobów radzenia sobie z kryzysem migracyjnym. Przed tym wyzwaniem stanęła także Polska.

Obowiązki chrześcijan w tym zakresie wynikają z Objawienia Bożego i Tradycji Kościołów. W Księdze Rodzaju czytamy, że gdy nastał głód w kraju, w którym mieszkał Abraham, udał się on do Egiptu i tam osiedlił się jako cudzoziemiec (por. Rdz 12,10). Również patriarcha Jakub na polecenie Boże przeniósł się z całą rodziną i dobytkiem do Egiptu i tam znalazł ratunek przed śmiercią głodową (por. Rdz 42,1–6; 46,1–7). Losu uchodźcy doświadczył także nasz Pan, Jezus Chrystus

---

36. Tłumaczenie wg *Pismo Święte Nowego Testamentu. Przekład ekumeniczny z języków oryginalnych*, Warszawa 2007.

37. Archiwum Polskiej Rady Ekumenicznej.

oraz Jego Rodzina, gdy musieli uciekać przed gniewem Heroda (por. Mt 2,13–15). Zadaniem Kościołów jest wychowywanie serc, które przez konkretne czyny miłosierdzia przyjdą z pomocą cierpiącym, tym, którzy uciekają przed wojną, prześladowaniami i śmiercią. Tego rodzaju stosunek chrześcijan do innych ludzi od początku istnienia Kościoła był ich znakiem szczególnym.

Nasz kraj wiele razy stawał się schronieniem dla tych, którzy musieli uciekać przed prześladowaniami. W czasach Jagiellonów nasze ziemie zasłynęły z gościnności. Po upadku niepodległości także Polacy mogli jej doświadczyć w innych krajach. W latach 80. ubiegłego stulecia pomocy udzieliły nam kraje Europy Zachodniej. Dekadę później polskiej gościnności mogli doświadczyć Białorusini, Ukraińcy i Czeczeni. Jej podtrzymywanie i wychowywanie do niej powinno być wyrazem chrześcijańskiej wrażliwości i narodowej tradycji.

Nie ulega wątpliwości, że rozwiązanie problemu migracyjnego w Polsce i w Europie wymaga współpracy ludzi dobrej woli na wielu płaszczyznach. Potrzebna jest hojność i roztropność, otwarcie serca i ustanowienie praw gwarantujących poszanowanie godności własnej obywateli i tych, którzy proszą o pomoc.

Chrześcijanie powinni dążyć do współpracy z odpowiednimi organami władzy państwowej i organizacji społecznych. Tylko szeroko zakrojona akcja humanitarna i uwzględnienie politycznych i ekonomicznych przyczyn istniejących trudności mogą doprowadzić do rzeczywistej poprawy sytuacji. Niech będzie ona również impulsem dla rozwoju wolontariatu, także na poziomie naszych parafii, aby skutecznie i odpowiedzialnie zaradzić rodzącym się problemom.

Nie powinniśmy tracić z oczu głównej przyczyny aktualnego kryzysu migracyjnego, czyli wojen toczonych na Bliskim Wschodzie i w Afryce. Z tego wynika konieczność modlitwy o pokój, wszelkich zabiegów mediacyjnych i nieustannego apelowania do sumień rządzących. Wiele osób pozostało w swoich krajach i oczekuje, że nasza pomoc będzie

kierowana bezpośrednio do poszkodowanych regionów. Jednocześnie musimy otoczyć opieką tych, którzy zdecydowali się opuścić ziemię swoich ojców. Wzywamy wiernych naszych Kościołów, aby trwali w modlitwie i świadczyli pomoc potrzebującym. Nie ustawajmy w dążeniu do przezwyciężenia zaistniałego kryzysu.

Ufamy, że Bóg da nam światłe oczy serca, abyśmy z ewangeliczną miłością sprostali wezwaniu Chrystusa: „Byłem przybyszem, a przyjęliście mnie” (Mt 25,35).

W imieniu Kościołów zrzeszonych w Polskiej Radzie Ekumenicznej i Konferencji Episkopatu Polski podpisali:

- * pastor Leszek Wakuła – Prezbyter Okręgu Centralnego Kościoła Chrześcijan Baptystów w RP
- * ks. bp Jerzy Samiec – Biskup Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP
- * ks. sup. Andrzej Malicki – Superintendent Naczelny Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w RP
- * ks. bp Marek Izdebski – Biskup Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP
- * ks. bp Wiktor Wysoczański – Biskup Kościoła Polskokatolickiego w RP
- * ks. bp Marek M. Karol Babi – Biskup Naczelny Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w RP
- * metropolita Sawa – Prawosławny Metropolita Warszawski i Całej Polski
- * ks. abp Stanisław Gądecki – Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski